

Kajaanin kaupunki

Palveluverkkoselvitys

Kaukametsän opisto

21.2.2024

rehtori Eeva-Maria Nivalainen

Taustaa

- Kaukametsän opisto on kansalaisopisto ja vapaan sivistystyön oppilaitos
- opetusta järjestetään Kajaanissa taajama-alueella ja sivukylillä (Vuolijoki, Otanmäki, Paltaniemi, Kuluntalahti, Lehtovaara, Mainua, Kirkkoaho, Kouta-Vuoreslahti)
- kursseja järjestetään seuraavilla ainealueilla: liikunta, musiikki, kädentaidot, kuvataide, kielet, ravitsemus, sanataide, tietotekniikka, yhteiskunnalliset aineet
- lasten ja nuorten taiteen perusopetusta kuvataiteessa
- kaikille avoimia, ilmaisia luentoja ja seminaareja ajankohtaisista aiheista hybridinä ja paikan päällä
- maahanmuuttajien opetus: lukutaitokoulutusta luku- ja kirjoitustaidottomille aikuisille maahanmuuttajille 100 % valtion rahoituksella, lisäksi suomen kielen avoimia ja tilauskursseja maahanmuuttajille. Luku- ja kirjoitustaidottomien aikuisten (peruskouluiän ylittäneiden) maahanmuuttajien lukutaitokoulutusta järjestää Kajaanissa vain Kaukametsän opisto.

Taustaa

- syksystä 2023 lähtien opintopistekursseja
- kestävän kehityksen sertifioitu oppilaitos vuodesta 2014 lähtien
- mukana Suomen harrastamisen mallissa harrastustoiminnan järjestäjänä
- kursseja erityisryhmille esim. hoivakodeissa

Kaukametsän opisto on aktiivinen hanketoimija. Lukuvuonna 2023-2024:

- ESR-hanke DIGOT – Digiosaaminen oppijan tukena päättyi 31.12.2023
- Erasmus+ -liikkuvuushanke aikuisoppijoille
- Opetushallituksen opintoseteliavustus: kurssimaksualennuksia tai kokonaan ilmaisia kursseja eläkeläisille, työttömille, maahanmuuttajille, peruskoulun jälkeistä koulutusta vailla oleville ja oppimisvaikeuksia kokeville

Mikä vapaa sivistystyö?

LAKI VAPAASTA SIVISTYSTYÖSTÄ 632/1998

1 § Tarkoitus ja tavoitteet

- Vapaan sivistystyön tarkoituksena on järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta.
- Vapaana sivistystyönä järjestettävän koulutuksen tavoitteena on edistää ihmisten monipuolista kehittymistä, hyvinvointia sekä kansanvaltaisuuden, moniarvoisuuden, kestävän kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista. Vapaassa sivistystyössä korostuu omaehtoinen oppiminen, yhteisöllisyys ja osallisuus.

Kaukametsän opiston tehtävät Kajaanissa:

- **kaikkien ikä- ja väestöryhmien elinikäisen oppimisen tukeminen**
- **sivistyksellisen hyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden edistäminen**

Kaukametsän opisto lukuina

Valtionosuustuntimäärä vahvistetaan vuosittain.

- vuonna 2024 avoimeen kansalaisopisto-opetukseen **9 777** voston tuntia ja aikuisten maahanmuuttajien lukutaitokoulutukseen **1 448** voston tuntia
- avoimen opetuksen tuntimäärään – **13 %** leikkaus vuoteen 2023 verrattuna (hallitusohjelma) -> supistaa jatkossa kurssitarjontaa merkittävästi, lisää leikkauksia tulossa
- **11 953** toteutunutta opetustuntia (= 464 kurssia) vuonna 2023, joista **844** tuntia lukutaitokoulutusta
- **35** luentoa vuonna 2023, joissa **1 058** osallistujaa

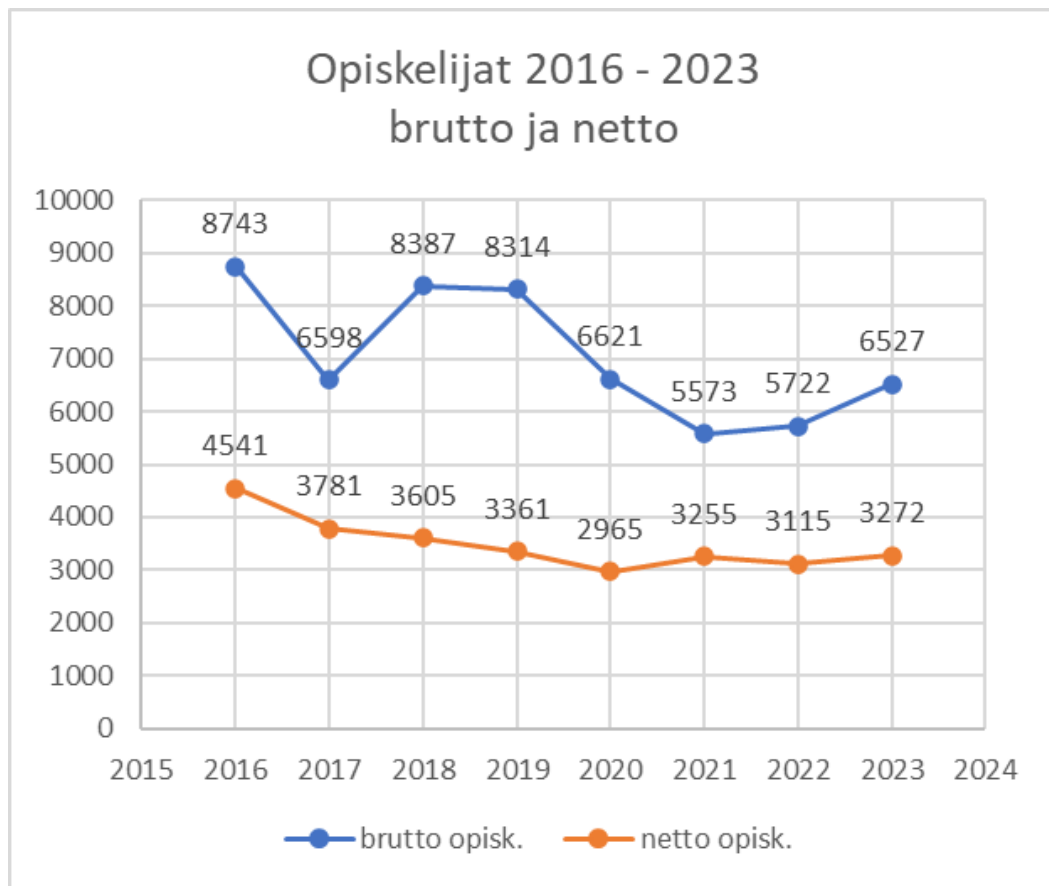

Henkilöstö

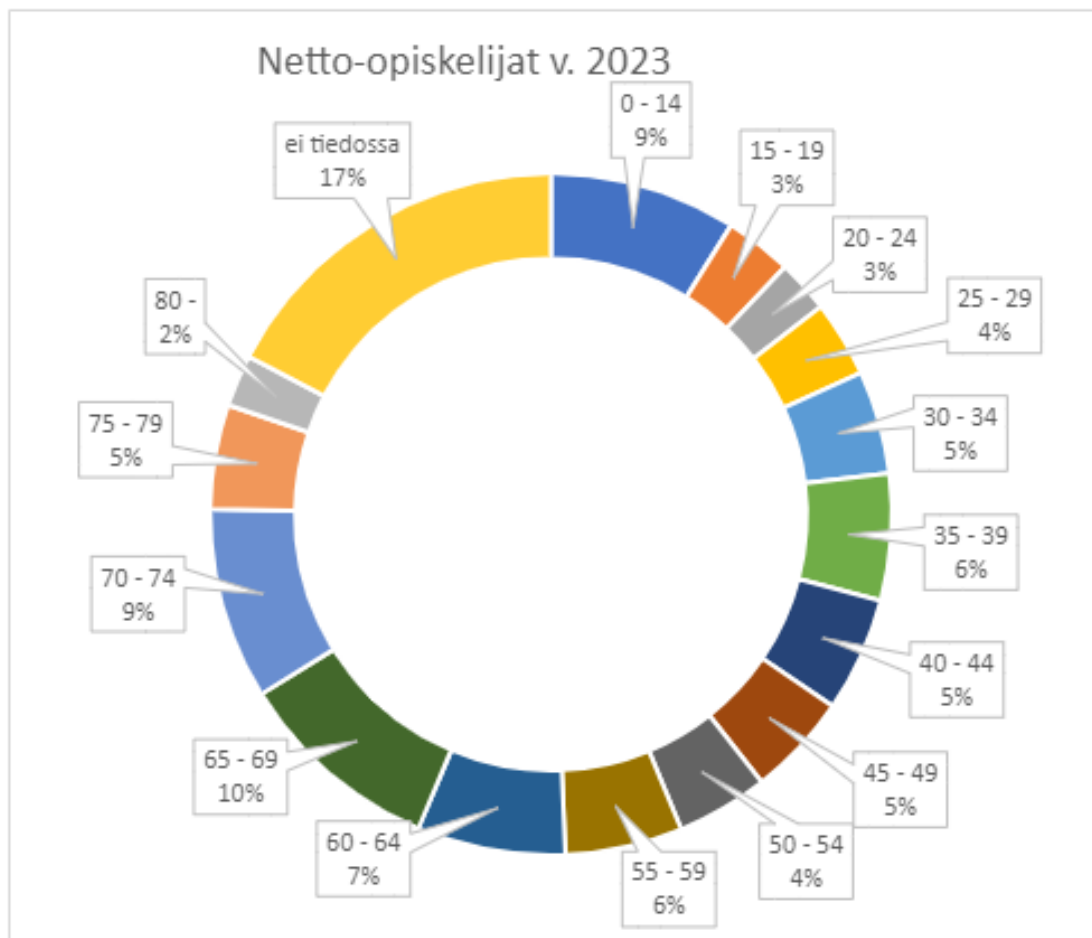
- HTV 34,05
- 4 opettajan virkaa/tehtävää ja 1 suunnittelijaopettajan virka (kielet)
- noin 60 tuntiopettajaa (palkka pidettyjen tuntien mukaan)
- rehtori (yhteinen Kainuun musiikkiopiston kanssa) ja kaksi toimistosihiteeriä
- yhteiset vahtimestarit musiikkiopiston ja kongressi- ja kulttuurikeskuksen kanssa

Opiskelijat

Opiskelijoiden ikäjakauma vuonna 2023

Talous 2023

VOS-RAHOITUS: 640 721 €

TOIMINTATUOTOT	2023
Maksutuotot	216 884
Muut	56 835
Yhteensä	273 719

TOIMINTAKULUT	2023
Henkilöstökulut	- 867 480
Palvelujen ostot	- 99 746
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 34 916
Muut	- 347 545
Yhteensä	- 1 349 686

Kaukametsän opiston talous

Kaukametsän opisto	2019	2020	2021	2022	TA 2023	TA 2024
OKM Valtionosuus / vapaa sivistystyö	514,184	494,759	533,102	578,738	596,248	530,428
OKM Valtionosuus /kotoutumissuunnitelma	46,629	94,410	41,537	66,573	44,473	137,821
VOS yhteensä	560,813	589,169	574,639	645,311	640,721	668,249
Toimintatuotot	300,326	276,725	262,599	248,493	322,678	294,601
Toimintakulut	-1,437,389	-1,407,096	-1,412,130	-1,371,762	-1,453,297	-1,441,684
<i>Kaupungin panostus (kulut-valtionosuudet-toimintatuotot)</i>	-576,250	-541,202	-574,892	-477,958	-489,898	-478,834

Tilat

- rakennusvuosi 1987
- kokonaispinta-ala 2 500 m²
- 12 opetusluokkaa, joista 7 erikoisluokkaa (kotitalous, atk, ompelu, keramiikka, kuvanveisto, kuvataide, äänitysstudio)
- auditorio (80 istumapaikkaa)
- toimistotiloja
- vuokralaisena joustava perusopetus (2 luokkaa)
- musiikkiopiston puolella Leihu-sali (liikunta) ja yksi ryhmäopetusluokka (musiikki) yhteiskäytössä musiikkiopiston ja kongressi- ja kulttuurikeskuksen kanssa
- lisäksi kansalaisopisto käyttää Kaukametsän salia ja maksaa pienen osan sen vuokrasta
- lisäksi opetusta lukuisissa tiloissa ympäri kaupunkia (pääasiassa kaupungin omia tiloja)
- opetusta aamusta iltaan: noin 50 % opetuksesta klo 9-15 ja 50 % klo 15-21
- sis. vuokrat vuonna 2023: **298 950 €**

Kansalaisopistotoiminnan vertailua

kunta	väkiluku		vos-tunnit 2022		toteutetut tunnit 2022		opiskelijamäärä 2021 netto		kurssimaksu €/h keramiikka		Kurssimaksu €/h jooga
Mikkeli	51 980	Kemi	23 459	Kemi	23 611	Kemi	3 876	Mikkeli	1,97	Mikkeli	1,88
Kotka	50 617	Mikkeli	16 474	Lohja	17 414	Lohja	3 832	Tornio	1,67	Tornio	1,86
Kokkola	48 006	Kokkola	14 746	Kokkola	17 043	Rauma	3 648	Kajaani	1,55	Kajaani	1,71
Lohja	45 811	Lohja	14 312	Mikkeli	17 009	Kokkola	3 639	Lohja	1,37	Kokkola	1,66
Rauma	38 667	Kotka	13 739	Rauma	14 766	Mikkeli	3 306	Iisalmi	1,14	Iisalmi	1,52
Kajaani	36 297	Kajaani	12 091	Kotka	12 543	Kajaani	3 255	Kemi	1,02	Lohja	1,44
Raahe	24 073	Rauma	10 358	Kajaani	12 164	Kotka	2 990	Kokkola	0,97	Raahe	1,20
Tornio	21 227	Iisalmi	8 146	Iisalmi	10 954	Raahe	2 324	Kotka	0,85	Kotka	1,16
Iisalmi	20 801	Raahe	7 412	Raahe	9 828	Iisalmi	1 540	Raahe	0,84	Rauma	1,13
Kemi	19 499	Tornio	6 884	Tornio	6 785	Tornio	1 294	Rauma	0,77	Kemi	1,04

Kansalaisopistotoiminnan talouslukujen vertailua

kunta	väkiluku		toimintatuotot € 2022		toimintakulut € 2022
Mikkeli	51 980	Kemi	771 563	Kokkola	2 091 200
Kotka	50 617	Kokkola	394 913	Mikkeli	1 685 493
Kokkola	48 006	Lohja	360 156	Kemi	1 681 759
Lohja	45 811	Mikkeli	337 126	Kotka	1 508 240
Rauma	38 667	Kotka	288 187	Lohja	1 489 317
Kajaani	36 297	Kajaani	248 493	Rauma	1 377 873
Raahe	24 073	Rauma	218 332	Kajaani	1 270 761
Tornio	21 227	Raahe	150 866	Raahe	662 087
Iisalmi	20 801	Tornio	97 788	Iisalmi	609 209
Kemi	19 499	Iisalmi	94 078	Tornio	390 972

Tulevaisuus:

Toiminnan kehittäminen ja sopeuttaminen

- 10 % opiskelijoista 0-19-vuotiaita vuonna 2023, suurin ikäryhmä 60-79-vuotiaat (31 %) -> lasten ja nuorten määrän lasku ei näy voimakkaasti toiminnassa
- lasten ja nuorten kursseihin on kuitenkin tärkeää panostaa: lasten taiteen perusopetus, Harrastamisen Suomen malli, yhteistyö muiden toimijoiden kanssa (esim. varhaiskasvatus, perusopetus, nuorisopalvelut), toiminnan jalkauttaminen lasten ja nuorten pariin
- Kaukametsän opiston kursseille osallistumisen **terveys- ja hyvinvointivaikutukset** kajaanilaisille huomioitava toiminnan sopeuttamista harkittaessa – esim. Kaukametsän opisto tuottaa suurimman osan kaupungin järjestämistä ohjatuista liikuntapalveluista (kaupungin liikuntapalveluilla ei ole vastaavaa vos-rahoitusta)

Tulevaisuus:

Toiminnan kehittäminen ja sopeuttaminen

Hallitusohjelman mukainen leikkaus vos-tunteihin - 13 % vuonna 2024:

- useat kunnat aikovat kompensoida tuntimäärän leikkausta lisäämällä kunnan omaa rahoitusta kansalaisopistotoimintaan
- jos Kajaani ei nyt lisää kansalaisopiston rahoitusta vaan tyytyy leikattuun vos-tuntimäärään, säästö tuntiopetuksen henkilöstökuluissa on noin 56 000 € vuodessa -> johtaa kurssivalikoiman supistumiseen ja vos-rahoituksen pysyvään pienenemiseen
- kurssimäärä pienenee tällöin noin 30 kurssia vuodesta 2023, mutta tulot eivät pienene samassa suhteessa, koska kurssien minimiryhmäkoko nousee, kun kursseja voidaan toteuttaa aiempaa vähemmän

Tulevaisuus:

Ehdotuksia tiloista

- koko Kaukametsän tilavuokrahinnasto päivitetään niin, että luokkatiloja voidaan vuokrata järkevillä hinnoilla kaupunkilaisille, yhdistyksille, järjestöille jne. (esim. kotitalous, kuvataide, atk, äänitysstudio)
- musiikkiopiston ja kansalaisopiston toiminta siirretään pois musiikkiopiston ryhmäopetusluokista (2 kpl), jotta tilat vapautuvat kulttuuri- ja kongressikeskuksen kokous- ja kongressitoimintaan ulkopuolelta saatavien tulojen lisäämiseksi sekä OPETOP-koulutukseen (varhaiskasvatuksen opettajien koulutus) (25.4. tilanne muuttunut OPETOP-koulutuksen osalta, keskittyy Vimpelinlaaksoon)
- toimistotilojen käytön tiivistäminen mahdollista -> toimistotiloja vapautettavissa kansalaisopistolta ulkopuoliseen käyttöön
- opetustilojen käyttöaste on jo valmiiksi korkea
- tilat Kaukametsässä on suunniteltu kansalaisopistokäyttöön, ja niiden remontoiminen muuhun käyttöön olisi haastavaa ja kallista

